Sbírka soudních rozhodnutí

STANOVISKO GENERÁLNÍHO ADVOKÁTA
RIMVYDASE NORKUSE
přednesené dne 22. května 2025 [1]

Věc C-279/24

AY
proti
Liechtensteinische Landesbank (Österreich) AG

[žádost o rozhodnutí o předběžné otázce, kterou podal Oberster Gerichtshof (Nejvyšší soud, Rakousko)]

„Řízení o předběžné otázce – Soudní spolupráce v občanských věcech – Nařízení (ES) č. 593/2008 – Článek 3 odst. 1 a 2 – Volba rozhodného práva – Článek 6 odst. 1 a 2 – Působnost – Smlouva uzavřená mezi prodávajícím nebo poskytovatelem a spotřebitelem s bydlištěm v jiném členském státě – Zaměření činnosti na členský stát, v němž má spotřebitel obvyklé bydliště, po uzavření smlouvy obsahující ujednání o volbě rozhodného práva – Článek 6 odst. 4 písm. a) – Výjimky – Investiční služby – Směrnice 93/13/EHS – Zneužívající ujednání“

I. Úvod

1. Projednávaná žádost o rozhodnutí o předběžné otázce podaná Oberster Gerichtshof (Nejvyšší soud, Rakousko) na základě článku 267 SFEU se týká výkladu článku 6 nařízení Evropského parlamentu a Rady (ES) č. 593/2008 ze dne 17. června 2008 o právu rozhodném pro smluvní závazkové vztahy (Řím I) [2], jakož i čl. 3 odst. 1 směrnice Rady 93/13/EHS ze dne 5. dubna 1993 o zneužívajících ujednáních ve spotřebitelských smlouvách [3].

2. Tato žádost byla podána v rámci sporu mezi AY, spotřebitelem s bydlištěm v Itálii, a společností Liechtensteinische Landesbank (Österreich) AG, bankou se sídlem v Rakousku (dále jen „banka“), ve věci ztrát, které vznikly AY v důsledku nákupu finančních produktů. AY podal u rakouských soudů žalobu na náhradu škody z titulu těchto ztrát s odůvodněním, že mu banka poskytla nesprávné informace a rady. AY tvrdí, že banka zaměřovala svou činnost na Itálii a že by mělo být odmítnuto ujednání o určení rozhodného práva, neboť italské právo je pro něj výhodnější než rakouské právo. S ohledem na italské právo tvrdí, že banka porušila své předsmluvní a informační povinnosti. Banka se naproti tomu domnívá, že volba rakouského práva je platná. Podle banky byly všechny provedené transakce vyžádány AY, který si vybral investice, aniž požádal o radu. Tyto transakce byly investicemi, které AY považoval za vhodné pro svou situaci, takže banka nemůže podle rakouského práva nést odpovědnost.

[1] – Původní jazyk: francouzština.

[2] – Úř. věst. 2008, L 177, s. 6.

[3] – Úř. věst. 1993, L 95, s. 29; Zvl. vyd. 15/02, s. 288.

3. Projednávaná věc poskytuje Soudnímu dvoru příležitost rozvinout judikaturu týkající se spotřebitelských smluv. Soudní dvůr bude muset konkrétně poprvé rozhodnout o tom, zda je za účelem dosažení cíle ochrany spotřebitele třeba uložit změnu vnitrostátního práva rozhodného pro smlouvu na základě hmotněprávních úkonů provedených prodávajícím nebo poskytovatelem během trvání této smlouvy, a to bez ohledu na skutečnost, že se smluvní strany původně dohodly na použití práva určitého členského státu. Vzhledem k tomu, že by úvahy spojené s právní jistotou mohly bránit takovému výkladu unijního práva, bude na Soudním dvoru, aby pečlivě vyvážil výše uvedené zájmy, aniž by byla současně opomenuta zásada soukromé autonomie, která hraje ve smluvním právu zásadní roli.

II. Právní rámec

A. Unijní právo

1. Nařízení č. 593/2008

4. Článek 3 nařízení č. 593/2008, nadepsaný „Volba práva“, v odstavcích 1 a 2 stanoví:

„1. Smlouva se řídí právem, které si strany zvolí. Volba musí být vyjádřena výslovně nebo jasně vyplývat z ustanovení smlouvy nebo okolností případu. Strany si mohou zvolit právo rozhodné pro celou smlouvu, nebo pouze pro její část.

2. Strany se mohou kdykoli dohodnout, že se smlouva bude řídit jiným právem, než kterým se dosud řídila v důsledku předchozí volby podle tohoto článku nebo na základě jiných ustanovení tohoto nařízení. Žádná změna rozhodného práva provedená po uzavření smlouvy se nedotýká její formální platnosti podle článku 11 a ani se nepříznivě nedotýká práv třetích osob.“

5. Článek 6 tohoto nařízení, nadepsaný „Spotřebitelské smlouvy“, v odstavcích 1 až 4 uvádí:

„1. Aniž jsou dotčeny články 5 a 7, smlouva uzavřená fyzickou osobou za účelem, který se netýká její profesionální nebo podnikatelské činnosti (dále jen ‚spotřebitel‘), s jinou osobou, která jedná v rámci výkonu své profesionální nebo podnikatelské činnosti (dále jen ‚obchodník‘), se řídí právem země, v níž má spotřebitel obvyklé bydliště, pokud:

a) obchodník provozuje svou profesionální nebo podnikatelskou činnost v zemi, kde má spotřebitel své obvyklé bydliště, nebo

b) se jakýmkoli způsobem taková činnost na tuto zemi nebo na několik zemí včetně této země zaměřuje

a smlouva spadá do rozsahu této činnosti.

2. Bez ohledu na odstavec 1 si mohou strany zvolit v souladu s článkem 3 právo rozhodné pro smlouvu, která splňuje podmínky odstavce 1. V důsledku této volby však nesmí být spotřebitel zbaven ochrany, kterou mu poskytují ustanovení právního řádu, od nichž se nelze smluvně odchýlit, a jež by se v případě neexistence volby práva na základě odstavce 1 jinak použila.

3. Pokud nejsou splněny podmínky uvedené v odst. 1 písm. a) nebo b), určí se právo rozhodné pro smlouvu mezi spotřebitelem a obchodníkem podle článků 3 a 4.

4. Odstavce 1 a 2 se nepoužijí pro tyto smlouvy:

a) smlouvy o poskytování služeb, mají-li být služby spotřebiteli poskytnuty výlučně v zemi odlišné od země jeho obvyklého bydliště;

[…]

d) práva a povinnosti, které představují finanční nástroj, a práva a povinnosti, které představují podmínky, jimiž se řídí emise, veřejné nabídky či nabídky převzetí převoditelných cenných papírů a úpis a vyplácení podílů v subjektech kolektivního investování, pokud se nejedná o poskytování finanční služby;

[…]“

2. Směrnice 93/13

6. Článek 3 odst. 1 směrnice 93/13 stanoví:

„Smluvní ujednání, které nebylo individuálně sjednáno, je považováno za zneužívající, jestliže v rozporu s požadavkem poctivosti způsobuje významnou nerovnováhu v právech a povinnostech stran, které vyplývají z dané smlouvy, v neprospěch spotřebitele.“

B. Rakouské právo

7. Ustanovení § 879 odst. 3 Allgemeinen bürgerlichen Gesetzbuch (rakouský občanský zákoník, dále jen „ABGB“) stanoví:

„Smluvní ujednání obsažené ve všeobecných obchodních podmínkách nebo smlouvách uzavíraných adhezním způsobem, které neupravuje některou z hlavních povinností smluvních stran, je od počátku neplatné, pokud s ohledem na všechny dané okolnosti hrubě znevýhodňuje některou smluvní stranu.“

III. Skutkový základ sporu v původním řízení, původní řízení a předběžné otázky

8. V roce 2013 si chtěl AY, který žije v Itálii, zřídit běžný účet a účet k cenným papírům u banky se sídlem v Rakousku.

9. Za tímto účelem AY nejprve navštívil jednu z poboček banky v Rakousku a poté z Itálie odeslal žádost o zřízení účtu, kterou podepsal, spolu s dokumenty týkajícími se „klientského profilu“, které banka požadovala. Podle všeobecných obchodních podmínek banky, které mu byly poskytnuty, se veškeré právní vztahy mezi stranami řídily rakouským právem.

10. Z předkládacího rozhodnutí kromě toho vyplývá, že při podpisu smlouvy si AY zvolil „vztah bez poradenství“ a následně, ačkoli byl jeho klientský profil několikrát aktualizován, si AY vždy výslovně zvolil výhradně transakce „bez poradenství“.

11. V září 2015 a v červnu 2016 AY prostřednictvím banky nakoupil burzovně obchodovatelné dluhové cenné papíry (dále jen „ETN“), které v červenci 2016 se ziskem prodal.

12. Dále v říjnu 2016 se AY v Padově (Itálie) účastnil akce pořádané jednou italskou investiční společností, během které její jednatel představil fond, jehož portfolio obsahovalo výše uvedené cenné papíry. Této akce se účastnil rovněž pracovník banky, aby ji přítomným investorům představil.

13. Od října 2017 do února 2018 AY z vlastního podnětu prostřednictvím banky nakoupil další ETN. Kromě toho rovněž v říjnu 2017 prostřednictvím banky nakoupil podíly fondu, který byl představen na akci v Padově.

14. Konečně, jelikož měl AY za to, že v důsledku nákupu ETN a podílů uskutečněných od října 2017 utrpěl finanční ztrátu, požadoval po bance náhradu škody ve výši 140 271,10 eura, navýšené o úroky, náklady a příslušenství, z titulu pochybení při poskytování poradenství a informací.

15. Na podporu příslušné žaloby AY v podstatě tvrdil, že ujednání o určení rozhodného práva obsažené ve všeobecných podmínkách je protiprávní, a že se tudíž může dovolávat ochrany poskytované kogentními ustanoveními právních předpisů platných v zemi jeho obvyklého bydliště, tedy v Itálii, které jsou pro něj příznivější. Podle italských právních předpisů totiž banka nesplnila svou informační povinnost, a smlouvy týkající se nákupu dotčených ETN a podílů jsou proto neplatné.

16. Soudy nižších stupňů žaloby AY zamítly. Rozhodly, že vzhledem k dohodě mezi stranami bylo rozhodným právem právo rakouské. Mimoto, jelikož AY nevyužil žádné služby banky v Itálii jakožto klient „bez poradenství“, ať již investičního, či jiného, byla použitelná výjimka stanovená v čl. 6 odst. 4 písm. a) nařízení č. 593/2008, takže na AY se nemohla vztahovat ustanovení, od nichž se na základě odstavců 1 a 2 téhož článku nelze podle práva, které by bylo rozhodné, pokud by nedošlo k volbě, odchýlit dohodou.

17. AY podal opravný prostředek *Revision* k Oberster Gerichtshof (Nejvyšší soud), který je předkládajícím soudem. Před uvedeným soudem AY zaprvé upřesňuje, že se jeho žádost týká pouze transakcí provedených po akci z října 2016 v Itálii, neboť na ní banka aktivně propagovala sporné investice v Itálii, čímž zaměřovala svou činnost na italský trh ve smyslu čl. 6 odst. 1 písm. b) nařízení č. 593/2008.

18. Zadruhé AY opakuje, že k ujednání o volbě rozhodného práva by jako ke zneužívajícímu nemělo být přihlíženo, protože jako spotřebitel nebyl informován o tom, že může využít ochrany, kterou mu v souladu s čl. 6 odst. 2 nařízení č. 593/2008 poskytují závazné předpisy země jeho obvyklého bydliště.

19. Zatřetí AY tvrdí, že výjimka stanovená v čl. 6 odst. 4 písm. a) nařízení č. 593/2008 není v projednávaném případě použitelná, neboť banka provozuje internetové stránky v anglickém jazyce, na nichž si jako italský spotřebitel může prohlédnout veškeré pohyby na svých účtech, vytisknout výpisy z účtů a získat informace, názory a analýzy. Banka v podstatě poskytovala on-line investiční služby v Itálii, tedy ve státě jeho bydliště, a jeho fyzická přítomnost v Rakousku tudíž nebyla nutná.

20. S přihlédnutím k výše uvedenému AY dospívá k závěru, že smlouvy o finančních službách, které pro provedení dotčených transakcí uzavřel jako spotřebitel, by se proto v souladu s čl. 6 odst. 1 nařízení č. 593/2008 měly řídit italskými právními předpisy, které jsou pro něj příznivější, což by mělo za následek neplatnost těchto smluv.

21. Předkládající soud předně uvádí, že AY vždy vystupoval jako spotřebitel, a to jak při navázání obchodního vztahu, tak při zadávání pokynů k nákupu sporných finančních produktů. V době navázání obchodního vztahu však ještě nebyly splněny podmínky článku 6 nařízení č. 593/2008, neboť banka ještě nevykonávala činnost v Itálii a nezaměřovala činnost na tuto zemi.

22. Podle předkládajícího soudu si tedy strany na počátku obchodního vztahu platně zvolily rakouské právo a navíc i v případě neexistence volby rozhodného práva by se v souladu s čl. 4 odst. 1 písm. b) nařízení č. 593/2008 smlouva uzavřená mezi AY a bankou jakožto smlouva o poskytování bankovních služeb řídila tímto právem.

23. Předkládající soud se proto v prvé řadě zabývá tím, zda má splnění podmínek čl. 6 odst. 1 nařízení č. 593/2008 v průběhu již vzniklého dlouhodobého obchodního vztahu za následek, že se právní účinky tohoto ustanovení vztahují na transakce uskutečněné po tomto splnění bez ohledu na platnost volby rozhodného práva, kterou strany učinily v okamžiku navázání tohoto vztahu. Předkládající soud má totiž za to, že není pochyb o tom, že banka od roku 2016 „zaměřovala“ činnost na stát bydliště spotřebitele a následné pokyny zadané AY mohly být v souladu s judikaturou Soudního dvora [4] s touto činností spojeny. Článek 6 tohoto nařízení by se tudíž v zásadě uplatňoval od tohoto okamžiku.

24. Ve druhé řadě za předpokladu, že by se uplatnil článek 6 nařízení č. 593/2008, se předkládající soud zabývá tím, zda jsou ve věci v původním řízení splněny podmínky pro výjimku stanovenou v čl. 6 odst. 4 písm. a). Uvedený soud se zabývá zejména tím, zda lze na projednávanou věc použít kritérium, které vyplývá z rozsudku ze dne 3. října 2019, Verein für Konsumenteninformation (C-272/18, EU:C:2019:827), podle něhož je pro určení, zda služby spadají do působnosti této výjimky, třeba ověřit, zda ze samotné „podstaty“ těchto služeb vyplývá, že je lze v plném rozsahu poskytnout pouze mimo stát, v němž má spotřebitel obvyklé bydliště. Uvedený soud zdůrazňuje, že v projednávaném případě skutečnost, že AY mohl zadávat pokyny k nákupu z Itálie prostřednictvím telekomunikačních prostředků, konzultovat internetové stránky banky v angličtině a nahlížet tam do svých účtů, je argumentem proti „výlučnému“ poskytování služby v Rakousku.

25. Ve třetí řadě za předpokladu, že se uplatní článek 6 nařízení č. 593/2008, ale nikoli čl. 6 odst. 4 písm. a), se předkládající soud v podstatě zabývá tím, zda je třeba ujednání o volbě rozhodného práva sjednané před splněním podmínek pro použití článku 6 tohoto nařízení považovat po splnění těchto podmínek za zneužívající ve smyslu čl. 3 odst. 1 směrnice 93/13, pokud toto ujednání neobsahuje informace o právních důsledcích stanovených v čl. 6 odst. 2 uvedeného nařízení.

[4] – Viz rozsudky ze dne 7. prosince 2010, Pammer a Hotel Alpenhof (C-585/08 a C-144/09, EU:C:2010:740, body 75 a násl.), jakož i ze dne 17. října 2013, Emrek (C-218/12, EU:C:2013:666, bod 32).

26. Za těchto podmínek se Oberster Gerichtshof (Nejvyšší soud) rozhodl přerušit řízení a položit Soudnímu dvoru následující předběžné otázky:

„1) Musí být právní důsledky pokynů k nákupu finančních produktů, které spotřebitel usazený ve státě A (v projednávané věci Itálii) udělil na základě dlouhodobého obchodního vztahu bance usazené ve státě B (v projednávané věci Rakousku), posuzovány podle práva, jehož použití vyplývá z článku 6 nařízení […] č. 593/2008 […], pokud podmínky pro použití tohoto článku sice byly splněny v okamžiku udělení jednotlivých pokynů, avšak nikoliv již v době navázání obchodního vztahu a strany si v této době pro celý obchodní vztah v souladu s článkem 3 [tohoto] nařízení zvolily právo státu B?

V případě kladné odpovědi na tuto otázku:

2) Použije se výjimka stanovená v čl. 6 odst. 4 písm. a) nařízení č. 593/2008, pokud banka na základě smlouvy zřídí účty pro spotřebitele usazeného v jiném členském státě a následně pro něj na základě jeho pokynů nakupuje finanční produkty, které jsou připisovány na uvedené účty, přičemž spotřebitel může pokyny udělovat (rovněž) prostřednictvím komunikace na dálku?

V případě kladné odpovědi na první otázku a záporné odpovědi na druhou otázku:

3) Musí být volba práva provedená před splněním podmínek pro použití článku 6 nařízení č. 593/2008 po jejich splnění považována za zneužívající ve smyslu čl. 3 odst. 1 směrnice 93/13 […], pokud [v ujednání o určení rozhodného práva nebyl spotřebitel upozorněn] na právní důsledky čl. 6 odst. 2 [tohoto] nařízení […]?“

IV. Řízení před Soudním dvorem

27. Předkládací rozhodnutí ze dne 8. dubna 2024 došlo kanceláři Soudního dvora dne 22. dubna 2024.

28. Účastníci původního řízení, česká vláda a Evropská komise předložili ve lhůtě stanovené v článku 23 statutu Soudního dvora Evropské unie písemná vyjádření.

29. Na všeobecné schůzi konané dne 4. února 2025 rozhodl Soudní dvůr, že v souladu s čl. 76 odst. 2 jednacího řádu se nebude konat jednání k přednesu řečí.

V. Právní analýza

A. Úvodní poznámky

30. Nařízení č. 593/2008 obsahuje kolizní normy pro určení práva členského státu rozhodného pro smluvní závazkové vztahy. Věcná působnost tohoto nařízení je vymezena v jeho článku 1, který stanoví, že se uvedené nařízení vztahuje na smluvní závazkové vztahy podle občanského a obchodního práva v případě kolize právních řádů. Věci uvedené v čl. 1 odst. 2 nařízení č. 593/2008 jsou z působnosti nařízení vyloučeny. Pokud daný smluvní závazek spadá do jeho působnosti, rozhodné právo se určí v souladu s jeho kolizními normami. V souladu s článkem 3 uvedeného nařízení se uplatní zásada volby práva, tj. strany si mohou v zásadě svobodně určit

právo rozhodné pro svou smlouvu. Není-li volba práva výslovná nebo implicitní, rozhodné právo se obecně určuje podle článku 4 téhož nařízení, který stanoví různé kolizní normy pro různé druhy smluv, jakož i podle jeho článků 5 a násl., které se vztahují na konkrétní druhy smluv.

31. Při výkonu pravomocí, které mu byly svěřeny v rámci řízení o předběžné otázce, vnitrostátní soud učinil řadu zjištění, která umožňují kvalifikovat dotčené smluvní závazkové vztahy. Předně z předkládacího rozhodnutí vyplývá, že AY je „spotřebitelem“ ve smyslu čl. 6 odst. 1 nařízení č. 593/2008, a to bez ohledu na skutečnost, že díky svým profesním zkušenostem velmi dobře rozumí finančním transakcím a kapitálovým a finančním trhům. Proti tomuto spotřebiteli stojí banka, která mu poskytla finanční služby jako „obchodník“ podle téhož ustanovení. Dále smluvní závazkové vztahy mezi AY a jeho bankou jsou „občanskoprávní“ povahy ve smyslu čl. 1 odst. 1 tohoto nařízení, takže spadají do jeho působnosti. Konečně, jedná se o „případ kolize právních řádů“, neboť banka se dovolává rakouského práva, které bylo mezi stranami původně dohodnuto, zatímco AY se při uplatňování svých práv dovolává italského práva.

32. Ze všech těchto skutečností vyplývá, že kolizní normy článku 6 nařízení č. 593/2008 týkající se „spotřebitelských smluv“ se v projednávané věci mohou uplatnit. Jsou také předmětem sporu v původním řízení. Předběžné otázky, které budou zkoumány v pořadí, vněmž byly položeny, se týkají zejména výkladu ustanovení uvedených v čl. 6 odst. 1, 2 a 4 tohoto nařízení. Pouze třetí předběžná otázka souvisí se směrnicí 93/13, která se netýká přímo kolizních norem, nýbrž spíše obsahu smluvních ustanovení. Vztahuje se k důležitým aspektům týkajícím se vztahu mezi různými unijními normativními akty. Ve své analýze vysvětlím normativní cíl těchto ustanovení a jejich vzájemný vztah.

B. K první předběžné otázce

33. Podstatou první otázky předkládajícího soudu je, zda se článek 6 nařízení č. 593/2008 vztahuje na pořízení finančních produktů, pokud podmínky tohoto článku, splněné v okamžiku těchto transakcí, nebyly ještě splněny v době uzavření smlouvy, která je základem těchto transakcí.

34. V případě kladné odpovědi na tuto otázku by se v projednávané věci na základě čl. 6 odst. 1 nařízení č. 593/2008 použilo italské právo. V případě záporné odpovědi by se na základě ujednání o určení rozhodného práva sjednaného podle čl. 3 odst. 1 tohoto nařízení použilo rakouské právo.

1. K rozhodnému právu smluvenému podle čl. 3 odst. 1 nařízení č. 593/2008

35. Vzhledem k tomu, že první otázka je formulována abstraktně, je třeba v zájmu lepšího pochopení právních aspektů upřesnit, že předkládající soud vychází z předpokladu, že podmínky čl. 6 odst. 1 písm. b) nařízení č. 593/2008 byly splněny *následně, tj. po uzavření smlouvy*, tím, že banka zaměřovala svou podnikatelskou činnost na stát obvyklého bydliště AY.

36. Jak vyplývá z předkládacího rozhodnutí, nic neumožňuje přijmout závěr, že banka v *době uzavření této smlouvy* vykonávala v Itálii podnikatelskou činnost nebo že na Itálii jakýmkoli způsobem svou činnost zaměřovala. Proto na počátku neexistoval žádný objektivní důvod pochybovat o použitelnosti rakouského práva.

37. V žádosti o zřízení účtu podepsané v roce 2013 totiž AY souhlasil s tím, že všeobecné podmínky, které obsahovaly i ujednání týkající se volby rozhodného práva, „budou sloužit jako základ pro [jejich] současné i budoucí obchodní vztahy“. Ujednání o určení rozhodného, tedy rakouského, práva se tedy podle svého jednoznačného znění *mělo vztahovat i na budoucí transakce* prováděné v rámci smluvního vztahu mezi stranami.

2. K možnosti dodatečné změny rozhodného práva použitelného na rámcovou smlouvu na základě čl. 6 odst. 1 písm. b) nařízení č. 593/2008

38. Předkládající soud se nicméně domnívá, že po navázání obchodního vztahu v roce 2013 banka jednala způsobem, který odůvodňuje nové právní posouzení okolností. Konkrétně zaprvé tvrdí, že z prezentace banky na akci konané v Padově v průběhu října 2016 vyplývá, že se banka aktivně propagovala v Itálii a zaměřila činnost na italský trh ve smyslu čl. 6 odst. 1 písm. b) nařízení č. 593/2008. Zadruhé předkládající soud vysvětluje, že následné pokyny, které AY udělil, rovněž spadaly do této činnosti.

39. Ačkoli předkládajícímu soudu přísluší, aby na vlastní odpovědnost provedl právní posouzení skutkového stavu [5], je třeba pro účely tohoto stanoviska nejprve posoudit, zda je toto nové právní posouzení situace odůvodněné. Tento přístup umožňuje zabránit výkladu ustanovení unijního práva, které nelze za těchto okolností použít, a jeho cílem je poskytnout tomuto soudu užitečnou odpověď. Nejprve se tedy stručně vyjádřím k otázce, zda úvahy vyjádřené předkládajícím soudem postačují k přijetí závěru, že v projednávané věci jsou splněny *zákonné podmínky pro* použitelnost čl. 6 odst. 1 písm. b) nařízení č. 593/2008, a poté se budu zabývat tím, zda za těchto okolností mohou nastat *právní účinky* požadované AY, totiž změna rozhodného práva.

a) K formálnímu splnění zákonných podmínek

40. Na první otázku by bylo možné odpovědět kladně, pokud by banka skutečně zaměřovala podnikatelskou činnost na zemi, kde má spotřebitel obvyklé bydliště, jak předestírá předkládající soud.

41. Závisí to na výkladu výše uvedeného ustanovení, zejména na tom, co se rozumí pod pojmem podnikatelská činnost, která „se zaměřuje na“ členský stát, v němž má spotřebitel obvyklé bydliště. V tomto ohledu je třeba poznamenat, že nařízení č. 593/2008 neobsahuje žádnou definici tohoto pojmu a tento dosud nebyl Soudním dvorem vyložen.

42. Je však třeba poznamenat, že tento pojem je velmi podobný pojmu obsaženému v čl. 15 odst. 1 písm. c) nařízení (ES) č. 44/2001 [6] a nyní i v čl. 17 odst. 1 písm. c) nařízení (EU) č. 1215/2012 [7]. Podle těchto ustanovení se soud příslušný k rozhodnutí ve věci určuje na základě pojmu „podnikatelská činnost ‚zaměřená‘ na členský stát, v němž má spotřebitel bydliště“. V této souvislosti je třeba připomenout, že Soudní dvůr tento pojem vyložil v rozsudku ve spojených věcech Pammer a Hotel Alpenhof [8], takže tato relevantní judikatura by mohla být užitečná.

[5] – Viz rozsudky ze dne 21. července 2005, Coname (C-231/03, EU:C:2005:487, bod 10), ze dne 10. března 2011, Privater Rettungsdienst und Krankentransport Stadler (C-274/09, EU:C:2011:130, body 29 a 36), jakož i ze dne 21. května 2015, Kansaneläkelaitos (C-269/14, EU:C:2015:329, bod 25).

[6] – Nařízení Rady ze dne 22. prosince 2000 o příslušnosti a uznávání a výkonu soudních rozhodnutí v občanských a obchodních věcech (Úř. věst. 2001, L 12, s. 1; Zvl. vyd. 19/04, s. 42).

[7] – Nařízení Evropského parlamentu a Rady ze dne 12. prosince 2012 o příslušnosti a uznávání a výkonu soudních rozhodnutí v občanských a obchodních věcech (Úř. věst. 2012, L 351, s. 1).

[8] – Rozsudek ze dne 7. prosince 2010, Pammer a Hotel Alpenhof (C-585/08 a C-144/09, EU:C:2010:740).

43. Skutečnost, že tato ustanovení mají stejně jako čl. 6 odst. 1 písm. b) nařízení č. 593/2008 za cíl vyřešit kolizi mezi různými vnitrostátními právními systémy, svědčí podle mého názoru ve prospěch přístupu, který zohledňuje základní zásady a na nich založená kritéria. V této souvislosti je třeba poznamenat, že z bodu 24 odůvodnění nařízení č. 593/2008 vyplývá, že unijní normotvůrce chtěl zajistit soulad s nařízením č. 44/2001, a proto vyžadoval, aby byl pojem „zaměřená činnost" jakožto podmínka pro použití normy na ochranu spotřebitele „vykládán soudržně". Přístup navržený v tomto stanovisku je tedy v souladu s výslovným záměrem tohoto normotvůrce.

44. V rozsudku Pammer a Hotel Alpenhof Soudní dvůr rozhodl, že činnost „se zaměřuje" na stát spotřebitele, pokud podnikatel projeví vůli navázat obchodní vztahy se spotřebiteli z jednoho nebo více členských států, mezi kterými je i členský stát, na jehož území má spotřebitel bydliště. Před případným uzavřením smlouvy s tímto spotřebitelem tedy musí existovat indicie, které prokazují, že podnikatel uvažoval o obchodování se spotřebiteli, kteří mají bydliště v jiných členských státech, včetně členského státu, na jehož území má bydliště dotčený spotřebitel, v tom smyslu, že byl připraven uzavřít s takovými spotřebiteli smlouvu [9].

45. V projednávané věci je nesporné, že se banka zúčastnila akce v Itálii, kde ji zastupoval jeden z jejích zaměstnanců, což mohlo mít jediný účel, a sice uzavření nových smluv nebo provedení nových transakcí s přítomnými klienty. Souhlasím proto s předkládajícím soudem, podle něhož takové jednání musí být vykládáno v tom smyslu, že se činnost banky „zaměřovala" rovněž na Itálii ve smyslu čl. 6 odst. 1 písm. b) nařízení č. 593/2008 s cílem uzavírat smlouvy se spotřebiteli.

46. V tomto ohledu je třeba odmítnout argument banky, podle něhož v podstatě skutečnost, že zaměřovala podnikatelskou činnost na zemi obvyklého bydliště spotřebitele, činí čl. 6 odst. 1 nařízení č. 593/2008 použitelným pouze tehdy, existuje-li příčinná souvislost mezi aktivitami v zemi bydliště spotřebitele a uzavřením smlouvy. Soudní dvůr totiž rozhodl již v rozsudku Emrek [10], který se týkal výkladu obdobného ustanovení o soudní příslušnosti, konkrétně čl. 15 odst. 1 písm. c) nařízení č. 44/2001, že toto *nevyžaduje existenci příčinné souvislosti* mezi prostředkem použitým k zaměření podnikatelské nebo profesionální činnosti na členský stát bydliště spotřebitele, tj. internetovou stránkou, a uzavřením smlouvy s tímto spotřebitelem. Existence takové příčinné souvislosti však ukazuje na spojitost smlouvy s takovou činností [11]. V duchu „soudržného výkladu" pojmu „činnost se zaměřuje", který je obsažen v nařízeních č. 593/2008 a 44/2001 [12], je třeba přijmout stejný výklad pro čl. 6 odst. 1 písm. b) nařízení č. 593/2008 [13], takže se v projednávané věci nevyžaduje prokázání příčinné souvislosti mezi přítomností banky na akci v Padově v říjnu 2016 a nákupem cenných papírů AY po této akci. Skutečnost, že předkládající soud na takovou příčinnou souvislost nepoukazuje, sama o sobě nezpůsobuje nepoužitelnost čl. 6 odst. 1 tohoto nařízení.

[9] – Rozsudek ze dne 7. prosince 2010, Pammer a Hotel Alpenhof (C-585/08 a C-144/09, EU:C:2010:740, body 75 a 76).

[10] – Rozsudek ze dne 17. října 2013 (C-218/12, EU:C:2013:666).

[11] – Rozsudek ze dne 17. října 2013, Emrek (C-218/12, EU:C:2013:666, bod 32).

[12] – Viz bod 43 tohoto stanoviska.

[13] – Calliess, G.-P., *Rome Regulations: Commentary* (Calliess, Gralf-Peter/Moritz Renner, 3. vydání, Kluwer Law International, Alphen aan den Rijn 2020, článek 6, bod 54, s. 190, se rovněž přiklání k použití této judikatury v kontextu nařízení č. 593/2008.

b) K uplatnění právních účinků na projednávanou věc

47. Splnění podmínek pro použití čl. 6 odst. 1 písm. b) nařízení č. 593/2008 by v zásadě mělo vyvolat právní důsledek stanovený tímto ustanovením, a to použití italských právních předpisů v oblasti spotřebitelských smluv na okolnosti projednávané věci. To by znamenalo *změnu rozhodného práva v průběhu trvání smlouvy* bez ohledu na skutečnost, že si strany původně zvolily rakouské právo podle čl. 3 odst. 1 tohoto nařízení.

48. Z tohoto hlediska je třeba poznamenat, že znění čl. 6 odst. 1 nařízení č. 593/2008 výslovně nestanoví možnost změny rozhodného práva pro spotřebitelskou smlouvu, pokud zákonné podmínky uvedené v písmenech a) nebo b) tohoto ustanovení nebyly splněny na počátku smluvního vztahu, ale naplnily se v jeho průběhu. Uvedené ustanovení upravuje „klasickou" situaci určení rozhodného práva pro spotřebitelskou smlouvu, kdy jsou tyto podmínky splněny již od počátku. Zvláštní povaha situace spojené se změnou okolností v průběhu trvajícího obchodního vztahu vyžaduje stanovení vzájemného vztahu mezi čl. 3 odst. 1 a čl. 6 odst. 1 tohoto nařízení, které by mělo respektovat jak autonomii stran při volbě rozhodného práva, tak ochranu spotřebitele v takovém vztahu.

49. Úvodem je třeba připomenout, že cílem čl. 6 odst. 1 písm. b) nařízení č. 593/2008 je ochrana spotřebitele, neboť toto ustanovení stanoví použití práva země, v níž má spotřebitel obvyklé bydliště. Rozhodným je tedy prohlášeno právo, které spotřebitel zná, což má značný význam, neboť ne všichni spotřebitelé si uvědomují, že smluvní vztahy s přeshraničním prvkem mohou vést ke kolizi právních řádů [14]. Jak vyplývá z bodu 23 odůvodnění tohoto nařízení, spotřebitel se z důvodu nezkušenosti v obchodních záležitostech jeví z pohledu unijního normotvůrce jako hodný ochrany ve vztahu k obchodníkovi. Případná použitelnost právních předpisů, které jsou pro něj cizí, ho totiž může zbavit ochrany, kterou mu poskytuje právní řád země jeho obvyklého bydliště.

50. Jiné posouzení se mi však zdá vhodné v případě, kdy spotřebitel uzavírá smlouvu ze své svobodné vůle a s plným vědomím důsledků volby rozhodného práva. Tento závěr je o to přesvědčivější, pokud spotřebitel odjede do země, kde je usazen obchodník, aby tam uzavřel smlouvu, a pokud v té době obchodník nevykonává žádnou činnost v zemi obvyklého bydliště spotřebitele.

51. Zaprvé případné uznání práva spotřebitele dovolávat se čl. 6 odst. 1 písm. b) nařízení č. 593/2008 za účelem změny rozhodného práva bez ohledu na skutečnost, že volba tohoto práva byla provedena podle čl. 3 odst. 1 tohoto nařízení s plnou znalostí věci a ve shodě s jeho smluvním partnerem, by podle mého názoru znehodnotilo zásady smluvní svobody a svobody volby, které jsou právě podstatou uvedeného nařízení. Jak totiž vyplývá z bodu 11 jeho odůvodnění, „[m]ožnost svobodné volby, kterou mají smluvní strany při výběru rozhodného práva, [je] *základem systému kolizních norem* v oblasti smluvních závazků" (kurzivou zvýraznil autor stanoviska). Soudní dvůr to ve své judikatuře výslovně uznal a rovněž zdůraznil, že svobodná volba rozhodného práva smluvních stran pro jejich smluvní vztah musí být respektována [15].

52. Tak tomu však není, pokud by změna rozhodného práva závisela pouze na vůli jedné ze smluvních stran. V této souvislosti je třeba poznamenat, že čl. 3 odst. 2 nařízení č. 593/2008 stanoví, že *„[s]trany se mohou* kdykoli *dohodnout*, že se smlouva bude řídit jiným právem, než

[14] – V tomto smyslu viz Calliess, G.-P., *Rome Regulations: Commentary* (Calliess, Gralf-Peter/Moritz Renner, 3. vydání, Kluwer Law International, Alphen aan den Rijn 2020, článek 6, bod 3, s. 164.

[15] – Viz rozsudek ze dne 17. října 2013, Unamar (C-184/12, EU:C:2013:663, bod 49).

kterým se dosud řídila v důsledku předchozí volby podle tohoto článku nebo na základě jiných ustanovení […] nařízení“ (kurzivou zvýraznil autor stanoviska). Jedinou možností, kterou unijní normotvůrce připouští, jak provést následnou změnu rozhodného práva, je tedy změna *společnou dohodou*, což je možnost, kterou AY a banka zjevně nevyužily. Proto nevidím žádnou možnost, jak vyhovět návrhu AY na použití italského práva, aniž by byly zpochybněny zásady smluvní svobody a svobody volby. Výše uvedené ustanovení, které tyto zásady odráží, by pozbylo účinku, pokud by banka mohla jednostranným zaměřením své činnosti na Itálii změnit volbu rozhodného práva. Z tohoto hlediska lze tvrdit, že neměnnost rozhodného práva rovněž přispívá k ochraně spotřebitele. Jeho změna v důsledku jednostranného úkonu obchodníka by totiž mohla vést k použití práva, které spotřebitele chrání méně než právo dohodnuté mezi stranami.

53. Zadruhé, jak jsem již uvedl v tomto stanovisku, úvahy o právní jistotě rovněž brání použití čl. 6 odst. 1 nařízení č. 593/2008 tak, aby umožňoval změnu rozhodného práva v průběhu trvání smlouvy. Jak vyplývá z bodu 16 odůvodnění tohoto nařízení, „[p]ro přispění k obecnému cíli tohoto nařízení, kterým je právní jistota v evropském prostoru práva, by kolizní normy měly vykazovat vysoký stupeň předvídatelnosti“. Taková předvídatelnost by podle mého názoru chyběla, kdybychom připustili změnu práva rozhodného pro smluvní vztah na základě jednostranného jednání jedné ze smluvních stran. V tomto ohledu je třeba připomenout, že Soudní dvůr ve své judikatuře k tomuto nařízení několikrát poukázal na požadavky právní jistoty, a zejména na nutnost zajistit předvídatelnost práva ve smluvních vztazích týkajících se spotřebitelů [16].

54. Domnívám se, že *tento normativní cíl by byl vážně narušen*, kdyby se připustilo, že následná změna práva rozhodného pro smlouvu může nastat nejen nezávisle na vůli stran, ale také v důsledku jediné nahodilé události. Podle mého názoru přitom argumentace AY směřuje právě tímto směrem, neboť se opírá o akci uspořádanou v Padově jako o událost, která by sama o sobě mohla způsobit takovou změnu rozhodného práva. Ačkoli však tato akce může být vykládána tak, že banka od daného okamžiku zaměřila svou činnost na Itálii [17], nezdá se, že by měla vliv na smluvní vztah mezi AY a bankou. AY sice tvrdí, že se při této příležitosti setkal se zaměstnancem banky, nic však nenasvědčuje tomu, že by byla stávající smlouva změněna. Nezdá se mi ani, že by taková akce byla natolik významná, aby měla jakýkoli právní význam, zejména s ohledem na možnou změnu rozhodného práva. Podle informací poskytnutých předkládajícím soudem dotyčný zaměstnanec neprezentoval fondy ani jiné finanční produkty, ale pouze banku, pro kterou pracoval.

55. Opačný názor by měl závažné důsledky pro právní jistotu. Každé jednání obchodníka vůči jeho klientům, i to nanejvýš diskrétní, by mělo být zkoumáno kvůli tomu, zda nevede ke změně rozhodného práva v trvajících obchodních vztazích. Je třeba mít rovněž na paměti, že případná změna rozhodného práva by v závislosti na příslušném právním systému významně ovlivnila smluvní vztahy mezi stranami. Změna rozhodného práva *a posteriori* by totiž mohla vést ke změně podstatné části smlouvy. Podle vyjádření předkládajícího soudu by banka v případě, že by rozhodným bylo italské právo, byla povinna poskytovat AY poradenství ohledně jeho investic. Takové poradenství však nebylo v rámci vztahu bez poradenství dohodnutého mezi stranami předpokládáno.

[16] – Viz rozsudky ze dne 18. října 2016, Nikiforidis (C-135/15, EU:C:2016:774, bod 36), a ze dne 14. září 2023, Diamond Resorts Europe a další (C-632/21, EU:C:2023:671, bod 75).

[17] – Viz bod 45 tohoto stanoviska.

56. Nelze vyloučit, že by povinnost poradenství banky proto vyžadovala i úpravu sjednané odměny. Následná změna rozhodného práva by proto zpochybnila samotné podstatné náležitosti smlouvy (*essentialia negotii*) [18]. Taková změna by nejen vyvolala řadu otázek týkajících se práv a povinností smluvních stran, ale mohla by ohrozit samotnou existenci smlouvy, pokud by, jak vysvětluje předkládající soud, italské právo stanovilo, že nesplnění informační povinnosti spotřebitele má za následek neplatnost smlouvy.

57. Kromě toho je třeba vzít v úvahu, že široký výklad, tak jak jej zastává AY, by se dotkl nejen smlouvy uzavřené mezi ním a bankou, ale potenciálně i velkého počtu smluv s přeshraniční vazbou. Banku působící na celém evropském vnitřním trhu [19] by to mohlo odradit od rozšiřování své mezinárodní přítomnosti, aby se vyhnula nepředvídatelnosti spojené s rizikem možné změny rozhodného práva v trvajících smluvních vztazích se spotřebiteli. Takový přístup by jí mohl zabránit ve využívání výhod vnitřního trhu, což by bylo i ke škodě potenciálních klientů, kteří chtějí využívat finanční služby [20]. Nejistota ohledně rozhodného práva by ovlivnila řádné fungování vnitřního trhu, jakož i dalších souvisejících oblastí integrace, jako je prostor svobody, bezpečnosti a práva, uvedených v bodech 1 a 6 odůvodnění nařízení č. 593/2008. Je tedy zřejmé, že použití čl. 6 odst. 1 tohoto nařízení na takové okolnosti, jako jsou okolnosti v projednávané věci, by z hlediska právní jistoty vyvolalo vážné problémy.

c) Mezitímní závěry

58. Z důvodů uvedených v předchozích bodech se nedomnívám, že by čl. 6 odst. 1 nařízení č. 593/2008 měl být vykládán extenzivně, neboť toto ustanovení neumožňuje následnou změnu rozhodného práva pro smlouvu za takových okolností, jako jsou okolnosti projednávané věci. Naopak je třeba upřednostnit volbu rozhodného práva sjednanou smluvními stranami v souladu s čl. 3 odst. 1 tohoto nařízení.

3. Posouzení jednotlivých finančních transakcí

59. Jiný výsledek si lze představit v případě, že by bylo třeba mít za to, že jednotlivé pokyny zadané po splnění podmínek pro použití čl. 6 odst. 1 nařízení č. 593/2008 představují *samostatné smlouvy*. Totéž by platilo, pokud *by* tyto pokyny *změnily stávající smlouvu* mezi spotřebitelem a bankou do té míry, že by tato změna nevedla k pouhé aktualizaci nebo úpravě této smlouvy, ale ke vzniku nového právního vztahu mezi těmito smluvními stranami.

60. V tomto ohledu je třeba připomenout, že Soudní dvůr v rozsudku ve věci Nikiforidis rozhodl, že vstup nařízení č. 593/2008 v platnost vedl k jeho použití na smlouvu uzavřenou již dříve pouze tehdy, když tato smlouva doznala takové změny, že je třeba mít za to, že byla uzavřena nová smlouva [21]. Při použití základní myšlenky, na které stojí tato judikatura, by bylo třeba přezkoumat,

[18] – Poskytované služby nebo zboží na jedné straně a cena a odměna na straně druhé představují jádro smluvního vztahu (viz stanovisko generálního advokáta N. Wahla ve věci Andriciuc a další, C-186/16, EU:C:2017:313, bod 34).

[19] – Jedná se o vnitřní trh se základními svobodami, zejména svobodou poskytování služeb, která je relevantní v projednávané věci. Vnitřní trh na území Unie je na základě Dohody o Evropském hospodářském prostoru (EHP) rozšířen na státy Evropského sdružení volného obchodu (ESVO), včetně Lichtenštejnska (viz rozsudek ze dne 28. října 2010, Établissements Rimbaud, C-72/09, EU:C:2010:645, bod 20).

[20] – Cordero-Moss, G., „The impact of EU law on Norwegian private international law“, *Acta Universitatis Carolinae Iuridica*, sv. 66, č. 4 (2020), s. 34, zdůrazňuje potřebu volby práva v dnešním světě. Podle autora může nepředvídatelnost práv a povinností smluvních stran působit odrazujícím způsobem a v krajním případě omezit mezinárodní činnost hospodářských subjektů, které chtějí obchodovat nebo investovat na vnitřním trhu.

[21] – Rozsudek ze dne 18. října 2016 (C-135/15, EU:C:2016:774, bod 37).

zda jednotlivé finanční transakce provedené AY v průběhu času lze právně odlišit od původní smlouvy mezi AY a bankou nebo zda s sebou nesou podstatnou změnu této smlouvy. Určité skutečnosti nicméně naznačují, že tomu tak není.

61. Z předkládacího rozhodnutí vyplývá, že podpisem smlouvy o zřízení účtu pro cenné papíry a běžného účtu uzavřeli AY a banka *smluvní vztah na dobu neurčitou*. Tato smlouva představuje jakousi „rámcovou smlouvu“, neboť *tato smlouva sloužila jako základ pro všechny následné pokyny k nákupu a prodeji finančních produktů* vystavené AY. Jelikož se AY rozhodl pro „vztah bez poradenství“, banka jednala, zjednodušeně řečeno, jako zprostředkovatel (zmocněnec), tj. nakupovala příslušné finanční produkty podle jeho pokynů a na jeho účet.

62. Všechny pokyny zadané AY a provedené bankou jsou proto součástí této rámcové smlouvy bez ohledu na okamžik jejich provedení. Stejně tak nic nenasvědčuje tomu, že by se smluvní vztah mezi AY a bankou změnil poté, co banka začala podle předkládajícího soudu „zaměřovat“ svou činnost na Itálii. Předkládajícímu soudu však přísluší určit, zda a případně v jaké míře došlo u smluvního vztahu založeného mezi AY a bankou v roce 2013 ke změně takového rozsahu, že se nejednalo o pouhou aktualizaci či úpravu této smlouvy, ale o založení nového právního vztahu mezi těmito smluvními stranami. Vzhledem k tomu, že v předkládacím rozhodnutí není uvedeno nic, co by naznačovalo opak, je třeba pro účely projednávané věci vycházet z toho, že nedošlo k žádné podstatné změně smluvního vztahu.

4. Odpověď na první předběžnou otázku

63. V odpověď na první předběžnou otázku se domnívám, že právní účinky pokynů k nákupu finančních produktů, které spotřebitel s bydlištěm ve státě A dává bance se sídlem ve státě B v rámci dlouhodobého obchodního vztahu, je třeba posuzovat s *ohledem na právo, které strany určily ve smlouvě*, na jejímž základě obchodní vztah vznikl, a to i v případě, že po uzavření této smlouvy došlo ke splnění podmínek pro použití čl. 6 odst. 1 nařízení č. 593/2008 a tyto byly splněny i při zadávání jednotlivých pokynů.

C. Další úvahy

64. S ohledem na mnou navrženou odpověď na první předběžnou otázku již není třeba zkoumat druhou a třetí předběžnou otázku. Přesto se jimi budu zabývat pro úplnost a pro případ, že by se Soudní dvůr rozhodl neřídit se odpovědí na první předběžnou otázku, kterou jsem navrhl.

1. Ke druhé předběžné otázce

65. Podstatou druhé předběžné otázky předkládajícího soudu je, zda se v případě kladné odpovědi na první otázku na projednávanou věc vztahuje výjimka stanovená v čl. 6 odst. 4 písm. a) nařízení č. 593/2008. Podle tohoto ustanovení se čl. 6 odst. 1 a 2 tohoto nařízení nepoužije pro smlouvy o poskytování služeb, mají-li být služby spotřebiteli poskytnuty výlučně v zemi odlišné od země jeho obvyklého bydliště.

66. Ačkoli toto ustanovení samo o sobě neobsahuje definici pojmu „smlouva o poskytování služeb“, je zřejmé, že ochrana spotřebitele na vnitřním trhu Unie vyžaduje, aby byl tento pojem vykládán autonomně a široce, ve světle ekonomického pojetí relevantního pro článek 56 SFEU

a násl., a nikoli s odkazem na smluvní právo členských států [22]. Je tedy třeba použít podobný přístup, jako byl přístup v judikatuře Soudního dvora ve vztahu k čl. 5 odst. 1 písm. b) druhé odrážce nařízení č. 44/2001, který byl převzat do čl. 7 odst. 1 písm. b) druhé odrážky nařízení č. 1215/2012.

67. Pojem „služby" implikuje jakoukoli hospodářskou činnost poskytovanou v zájmu jiných osob [23], pokud nepřevažuje povinnost převést vlastnictví majetku [24]. Takový pojem zahrnuje širokou škálu služeb, včetně *finančních* [25]. Souhlasím proto s předkládajícím soudem, že smlouva o nákupu cenných papírů na účet klienta by měla být kvalifikována jako *smlouva o poskytování služeb* ve smyslu čl. 6 odst. 4 písm. a) nařízení č. 593/2008. Předmětná smlouva tedy spadá do věcné působnosti tohoto ustanovení.

68. Stejně tak toto ustanovení vyžaduje, aby služby poskytované spotřebiteli byly poskytnuty „výlučně v zemi odlišné od země jeho obvyklého bydliště". Důvod pro tuto výjimku lze shrnout následovně. Za okolností popsaných v tomto ustanovení nemůže spotřebitel rozumně očekávat, že se odchylně od obecných pravidel pro určení rozhodného práva použije právo země jeho obvyklého bydliště, protože smlouva *je těsněji spjata se zemí, v níž má bydliště druhá smluvní strana*, a to i v případě, že poskytovatel inzeroval nebo prodával službu v zemi, v níž má spotřebitel bydliště [26].

69. To vyvolává otázku, jaké vlastnosti musí mít dotyčné služby, aby mohly být považovány za „výlučně" dostupné v určitém členském státě. Soudní dvůr se jí zabýval v rozsudku Verein für Konsumenteninformation a rozhodl, že pro určení, zda je tato výjimka použitelná, „je třeba ověřit, zda *ze samotné podstaty dohodnutých služeb* vyplývá, že je lze v plném rozsahu poskytnout pouze mimo stát, v němž má spotřebitel obvyklé bydliště" [27]. Soudní dvůr v této souvislosti rovněž uvedl, že „[p]okud se místo fyzického plnění nachází v jiné zemi, než ve které z něj spotřebiteli plyne prospěch, jak je stanoveno ve smlouvách dotčených v původním řízení, je třeba mít za to, že služby jsou poskytovány ‚výlučně' mimo členský stát, ve kterém má spotřebitel obvyklé bydliště, pouze tehdy, když spotřebitel *nemá možnost získat z těchto služeb prospěch ve státě svého bydliště a musí za tímto účelem odjet do zahraničí* [28]. Jinými slovy, musí se jednat o služby, které mohou být ze své povahy poskytovány pouze na určitém místě.

70. Tyto podmínky nejsou podle mého názoru v projednávaném případě splněny, neboť z předkládacího rozhodnutí jasně vyplývá, že banka nejprve na základě smlouvy uzavřené s AY zřídila v Rakousku účet pro cenné papíry a vypořádací účet a následně na základě pokynů AY a na jeho účet pořídila finanční produkty, které byly připsány na jeho účty. Dále AY mohl zadávat pokyny k nákupu z Itálie prostřednictvím telekomunikačních prostředků (telefon, e-mail). Podle předkládajícího soudu měl AY rovněž přístup na internetové stránky banky v angličtině a mohl zde nahlížet do svých účtů. Konečně tento soud vychází z toho, že banka poskytla AY rovněž

[22] – Calliess, G.-P., *Rome Regulations: Commentary* (Calliess, Gralf-Peter/Moritz Renner), 3. vydání, Kluwer Law International, Alphen aan den Rijn 2020, čl. 6 bod 60, s. 192.

[23] – Viz rozsudek ze dne 14. července 2016, Granarolo (C-196/15, EU:C:2016:559, bod 37).

[24] – Mankowski, P., *Brussels Ibis Regulation: Commentary* (Magnus, Ulrich/Mankowski, Peter), 1. vydání, Sellier European Law Publishers, Kolín nad Rýnem, 2016, článek 7, bod 97 a násl.

[25] – Schulze, R., *Bürgerliches Gesetzbuch*, 12. vydání, Nomos, Baden-Baden 2024, článek 6 Rom I-VO, bod 7; Mankowski, P., *Brussels Ibis Regulation: Commentary* (Magnus, Ulrich/Mankowski, Peter), 1. vydání, Sellier European Law Publishers, Kolín nad Rýnem, 2016, čl. 7 bod 114, s. 201.

[26] – McParland, M., *The Rome I Regulaton on the Law Applicable in Contractual Obligations*, Oxford, 2015, s. 554, bod 12, s. 198.

[27] – Rozsudek ze dne 3. října 2019 (C-272/18, EU:C:2019:827, bod 51). Kurzivou zvýraznil autor stanoviska

[28] – Rozsudek ze dne 3. října 2019, Verein für Konsumenteninformation (C-272/18, EU:C:2019:827, bod 52). Kurzivou zvýraznil autor stanoviska

informace o provádění jeho pokynů. Zdá se tedy, že *AY* jako spotřebitel *mohl využívat služeb banky z jakéhokoli místa*. Z toho vyplývá, že čl. 6 odst. 4 písm. a) nařízení č. 593/2008 se za těchto okolností nepoužije.

71. Z výše uvedených důvodů navrhuji odpovědět na druhou předběžnou otázku tak, že výjimka stanovená v čl. 6 odst. 4 písm. a) nařízení č. 593/2008 se nepoužije, pokud banka na základě smlouvy zřídí účty spotřebiteli s bydlištěm v jiném členském státě a poté na základě pokynů tohoto spotřebitele a podle jeho instrukcí pořídí finanční produkty připsané na tyto účty, včetně případů, kdy jsou tyto pokyny zadány (rovněž) prostřednictvím telekomunikačních prostředků.

2. Ke třetí předběžné otázce

72. Podstatou třetí předběžné otázky předkládajícího soudu je, zda je třeba považovat ujednání o volbě rozhodného práva za „zneužívající" ve smyslu čl. 3 odst. 1 směrnice 93/13, pokud po uzavření smlouvy došlo ke splnění podmínek pro použití článku 6 nařízení č. 593/2008, z toho důvodu, že spotřebitel nebyl v době uzavření této smlouvy upozorněn na právní účinky odstavce 2 tohoto článku.

73. Tato otázka se týká vzájemného vztahu mezi nařízením č. 593/2008 a směrnicí 93/13, což je téma, kterým již měl Soudní dvůr příležitost se zabývat v rozsudku Verein für Konsumenteninformation [29]. Zdůraznil v něm, že unijní právní úprava v zásadě povoluje ujednání o volbě práva. Článek 6 odst. 2 uvedeného nařízení totiž zakotvuje možnost, aby si smluvní strany sjednaly právo rozhodné pro spotřebitelskou smlouvu za podmínky, že bude zajištěno dodržení ochrany, které spotřebitelé požívají na základě ustanovení práva sídla soudu, od kterých se nelze smluvně odchýlit [30].

74. Soudní dvůr uvedl, že předem formulované ujednání o volbě rozhodného práva určující právo členského státu, v němž má sídlo obchodník, je zneužívající klauzulí pouze v rozsahu, v němž se v jeho znění nebo v jeho kontextu vyskytují určité zvláštnosti, které způsobují významnou nerovnováhu mezi právy a povinnostmi stran. Konkrétně zneužívající charakter takového ujednání může vyplývat ze znění nesplňujícího požadavek použití jasného a srozumitelného jazyka uvedený v článku 5 směrnice 93/13. Tento požadavek musí být s ohledem na nerovné postavení, ve kterém se nachází spotřebitel vůči obchodníkovi zejména z hlediska úrovně informovanosti, vykládán široce [31].

75. Stejně tak Soudní dvůr uvedl, že pokud jsou účinky takového ujednání určovány imperativními ustanoveními právních předpisů, je zásadní, aby obchodník o těchto předpisech informoval spotřebitele. Tak je tomu v případě čl. 6 odst. 2 nařízení č. 593/2008, který stanoví, že důsledkem volby rozhodného práva nemůže být zbavení spotřebitele ochrany, kterou mu zaručují ustanovení právního řádu, od kterých se nelze podle práva, které by bylo rozhodné v případě neexistence volby práva, smluvně odchýlit [32]. Soudní dvůr tedy rozhodl, že ujednání je zneužívající klauzulí v rozsahu, v němž uvádí spotřebitele v omyl tím, že u něj vyvolává dojem, že se na smlouvu použije pouze právo tohoto členského státu, aniž spotřebitele informoval, že se na

[29] – Rozsudek ze dne 28. července 2016 (C-191/15, EU:C:2016:612).

[30] – Viz rozsudek ze dne 28. července 2016, Verein für Konsumenteninformation (C-191/15, EU:C:2016:612, bod 66).

[31] – Rozsudek ze dne 28. července 2016, Verein für Konsumenteninformation (C-191/15, EU:C:2016:612, body 67 a 68).

[32] – Rozsudek ze dne 28. července 2016, Verein für Konsumenteninformation (C-191/15, EU:C:2016:612, bod 69).

něj na základě tohoto ustanovení vztahuje ochrana, kterou mu zajišťují imperativní ustanovení práva, které by bylo rozhodné v případě neexistence tohoto ujednání [33], tedy ustanovení práva země, v níž má spotřebitel obvyklé bydliště [34].

76. Je však třeba upozornit na skutečnost, že předkládající soud se v projednávané věci potýká se zvláštní situací, a to s *možnou následnou změnou rozhodného práva* pro smlouvu v důsledku jednání obchodníka na základě čl. 6 odst. 1 písm. b) nařízení č. 593/2008. Vyvstává tedy otázka, zda lze za takových okolností uvažovat o ochraně spotřebitele před zneužívajícím ujednáním podle směrnice 93/13, což vzhledem k mé odpovědi na první předběžnou otázku [35] může představovat pouze *hypotetický případ*.

77. Nicméně, i kdyby byla připuštěna případná změna práva původně zvoleného stranami z důvodu následného splnění podmínek stanovených čl. 6 odst. 1 nařízení č. 593/2008 (čehož nejsem přívrženec), spotřebitel by byl od té doby chráněn právem země svého obvyklého bydliště, zvolené právo by se nadále nepoužilo a ochrana spotřebitele prostřednictvím čl. 6 odst. 2 druhé věty tohoto nařízení by postrádala smysl.

78. V každém případě je třeba na otázku případné zneužívající povahy ujednání o volbě rozhodného práva pro spotřebitelskou smlouvu za okolností projednávané věci odpovědět záporně. V tomto ohledu je třeba uvést, že předkládající soud nezpochybňuje platnost ujednání v době podpisu smlouvy, ale v době, kdy jsou po letech od podpisu této smlouvy splněny podmínky pro použití článku 6 nařízení č. 593/2008. Z judikatury Soudního dvora přitom vyplývá, že posouzení zneužívající povahy smluvního ujednání podle čl. 3 odst. 1 směrnice 93/13 musí být provedeno s ohledem na *okamžik uzavření dotyčné smlouvy*, s přihlédnutím ke všem okolnostem, které mohly být prodávajícímu nebo poskytovateli známy v uvedeném okamžiku a mohly mít vliv na jeho následné plnění, přičemž smluvní ujednání může způsobit nerovnováhu mezi smluvními stranami, která se projeví až během plnění smlouvy [36].

79. Proto „dodržení požadavku transparentnosti uvedeného v čl. 4 odst. 2 a článku 5 směrnice 93/13 prodávajícím nebo poskytovatelem musí být posuzováno s *ohledem na informace, které měl tento prodávající nebo poskytovatel k dispozici ke dni uzavření smlouvy*, kterou uzavřel se spotřebitelem“ [37]. Z tohoto pohledu se domnívám, že při neexistenci informací svědčících o opaku je třeba vycházet z toho, že banka neměla objektivní důvod předpokládat, že by v budoucnu mohlo dojít ke změně práva rozhodného pro smlouvu, a že tedy bylo nutné o tom AY informovat. Z tohoto pohledu se mi zdá, že bance nelze vytýkat, že nedodržela povinnost transparentnosti.

80. Není ani jasné, které akty unijního práva nad rámec obecné povinnosti v oblasti služeb poskytovat informace o existenci smluvních ujednání týkajících se volby práva rozhodného pro smlouvu [38] by v tomto případě ukládaly obchodníkovi povinnost upozornit spotřebitele na případnou změnu rozhodného práva. To se týká zejména konkrétních právních důsledků vyplývajících z použití čl. 6 odst. 2 nařízení č. 593/2008 ve spojení s kogentními ustanoveními

[33] – Viz rozsudek ze dne 28. července 2016, Verein für Konsumenteninformation (C-191/15, EU:C:2016:612, bod 71).

[34] – Viz rozsudek ze dne 14. září 2023, Club La Costa a další (C-821/21, EU:C:2023:672, bod 74).

[35] – Viz bod 63 tohoto stanoviska.

[36] – Viz rozsudek ze dne 9. července 2020, Ibercaja Banco (C-452/18, EU:C:2020:536, bod 48).

[37] – Viz rozsudek ze dne 9. července 2020, Ibercaja Banco (C-452/18, EU:C:2020:536, bod 49). Kurzivou zvýraznil autor stanoviska

[38] – Podle čl. 22 odst. 1 písm. g) směrnice Evropského parlamentu a Rady 2006/123/ES ze dne 12. prosince 2006 o službách na vnitřním trhu (Úř. věst. 2006, L 376, s. 36) členské státy zajistí, aby poskytovatelé zpřístupnili příjemci informace o „existenci případných smluvních ujednání týkajících se práva použitelného na smlouvu nebo příslušných soudů, které poskytovatel používá“. Na základě čl. 2 odst. 2 písm. b) této směrnice jsou však finanční služby z působnosti uvedené směrnice vyloučeny.

vnitrostátního práva, neboť splnění takové povinnosti by vyžadovalo komplexní právní posouzení situace [39]. Povinnost poskytnout spotřebiteli informace přitom nelze chápat tak, že by implikovala obecnou povinnost obchodníka poskytovat právní poradenství, zejména pokud se jedná o nejisté události.

81. S přihlédnutím k výše uvedenému se domnívám, že na třetí předběžnou otázku je třeba odpovědět tak, že ujednání o volbě rozhodného práva nelze považovat za zneužívající ve smyslu čl. 3 odst. 1 směrnice 93/13, pokud po uzavření smlouvy došlo ke splnění podmínek pro použití článku 6 nařízení č. 593/2008, z toho důvodu, že v době uzavření této smlouvy nebyl spotřebitel upozorněn na právní účinky odstavce 2 tohoto článku.

VI. Závěry

82. S ohledem na všechny výše uvedené úvahy navrhuji, aby Soudní dvůr na předběžné otázky položené Oberster Gerichtshof (Nejvyšší soud, Rakousko) odpověděl takto:

„Právní účinky pokynů k nákupu finančních produktů, které spotřebitel s bydlištěm ve státě A dává bance se sídlem ve státě B v rámci dlouhodobého obchodního vztahu, je třeba posuzovat s ohledem na právo, které strany určily ve smlouvě, na jejímž základě obchodní vztah vznikl, a to i v případě, že po uzavření této smlouvy došlo ke splnění podmínek pro použití čl. 6 odst. 1 nařízení Evropského parlamentu a Rady (ES) č. 593/2008 ze dne 17. června 2008 o právu rozhodném pro smluvní závazkové vztahy (Řím I) a tyto byly splněny i při zadávání jednotlivých pokynů.“

[39] – Rühl, G., „The Unfairness of Choice-of-Law Clauses, Or: The (Unclear) Relationship of Art. 6 Rome I Regulation and the Unfair Terms in Consumer Contracts Directive“, *Common Market Law Review*, 55, 2018, s. 219 a násl., upozorňuje na komplexnost tohoto ustanovení, které působí problémy i v právu zběhlým osobám. Podle autora by judikatura Soudního dvora neměla být chápána v tom smyslu, že je obchodník povinen vyjmenovat všechna ustanovení země bydliště spotřebitele, která mají přednost před zvoleným právem.